

Evaluering af projektet Ren Randers

Kommunikationsprojektet Ren Randers har i tre år haft fokus på at gøre Randers til en renere og mere attraktiv kommune. Projektet har lavet en række indsatser, som evalueres i denne rapport.

Baggrund for projekt Ren Randers

Randers Kommune vil være kendt for at være en ren, grøn og attraktiv kommune for borgere, tilflyttere og turister. Derfor har kommunen gennem nogle år haft fokus på henkastet affald i det offentlige rum med forskellige kampagner og samarbejde med frivilliggruppen Hold Randers Ren. Trods bestræbelserne blev der ikke mindre affald på gader og stræder.

Randers Kommune valgte derfor i 2016 at sætte ekstra fokus på problemet med kommunikationsprojektet Ren Randers. Der blev nedsat en tværfaglig projektgruppe bestående af fagfolk fra Driftsafdelingen, Affald, Veje og Trafik, Kultur og Fritid samt Natur og Miljø. Eftersom det er et kommunikationsprojekt, blev ledelsen af projektet lagt i kommunikationsafdelingen.

Målet var gennem en række kommunikationsindsatser at bidrage til mindre affald, høj kendskabsgrad til god affalds-adfærd, understøtte frivillighed og internt bidrage til at skabe større samarbejde på tværs af forvaltningsområder. Samtidig var det et mål at bidrage til, at en ren kommune med fokus på ressourceforbrug er mere attraktiv at bosætte sig i.

Projektet gik i 2016 i gang med at skubbe til borgernes adfærd og holdninger til henkastet affald med masser af kommunikation, iøjnefaldende kampagner og nye affaldsinitiativer. Indsatsen hang sammen med kommunens arbejde med affaldssortering, der skaber synlighed og opmærksomhed om, at affald er en ressource. Randers Kommune var desuden i 2016 i gang med en brandingproces, der skulle styrke bosætning og vækst. Eftersom affald forstyrrer vore oplevelser af et sted, ville kommunen målrettet arbejde for mindre henkastet affald, og dermed bidrage til, at endnu flere borgere værdsætter og er stolte af at bo i en ren og attraktiv kommune.

Resultat af det treårige projekt

At gøre Randers til en ren, grøn og attraktiv kommune tager tid. Ikke desto mindre er det lykkedes projektet at skabe stor opmærksomhed om henkastet affald og at få flere borgere i Randers midtby til at ramme skraldespandene.

Det viser evalueringerne af affaldsprojektet fra årene 2016-2017 og 2018. Undersøgelserne er lavet af Epinion og organisationen Hold Danmark Ren.

Ifølge en undersøgelse fra Epinion november 2018 har tiltagene og kampagnerne formået at nå ud til borgerne i Randers. 95 procent af borgerne i Randers Kommune kender mindst et af projektets initiativer.

Samtidig viser rapporterne fra organisationen Hold Danmark Ren, at borgerne i Randers er blevet bedre til at ramme affaldsspandene. I 2016 blev Randers Kommune målt til at være en gul kommune i forhold til mængden af henkastet affald. De efterfølgende år er der talt mindre affald på gader og veje. Det har ændret Randers kommunes farve til grøn. (Kommunerne bliver bedømt ud fra en farveskalaen, hvid, grøn, gul, rød og grå. Hvid betyder meget lidt affald)

Borgerne er i løbet af tre år også blevet mere tilfredse med renholdet. I 2016 var 67 procent af borgerne tilfredse med renholdet. Det tal steg på bare et år med 30 procent. I 2017 var 97 procent tilfredse med renholdet. Tallet i 2018 ligger på samme høje niveau som i 2017.

Mål og succeskriterier

Projektets mål er at gøre Randers kendt som en ren og attraktiv kommune for borgere, tilflyttere og turister. Succeskriterierne, der knytter sig til målet, er mindre affald og flere tilfredse borgere, der kender til projektets mange initiativer og kampagner. Desuden ønsker projektet at inddrage flere frivillige i projektet, at samarbejde med skoler om henkastet affald samt øge samarbejdet på tværs af forvaltninger.

Målt på succeskriterierne er projektet lykkedes på alle parametre.

Målpunkt: Mere tilfredshed og mindre affald.

- Projektet ansøgte ved projektstart om økonomiske midler fra en kommunal innovationspulje til et pilotforsøg med intelligente skraldespande i Randers midtby. Projektet fik penge til at lease 20 intelligente skraldespande. Spandene presser automatisk affaldet med energi fra solceller og giver selv besked, når de skal tømmes. Kommunen kunne derfor udskifte cirka 100 affaldsspande i Randers midtby med 20 intelligente skraldespande. To måneder senere besluttede politikerne i Randers Byråd, at der skulle sættes yderligere 10 intelligente skraldespande op i centrum af Randers.
- De intelligente skraldespande har medført mindre henkastet affald og mere tilfredshed blandt borgerne. Det viser rapporterne fra organisationen Hold Danmark Ren.
- At der er mindre affald på gader og stræder med indførelse af de intelligente skraldespande kan også mærkes i Driftsafdelingen i Randers Kommune. Her er det blevet muligt at frigøre en ansat til at lave andet arbejde end at tømme skraldespande.

Målpunkt: Synlighed

- Projektet er et kommunikationsprojekt. Det vil sige, at kommunikation er det styrende og bærende omdrejningsfokus for udviklingen af alle affaldstiltag og kampagner. Opretstående askebægre og skodhoteller samt kampagnerne "Smid mig ikke på flisen" og "Skod mig på toppen", er eksempler på dette. I julen 2018 har projektet desuden pyntet

alle talende skraldespande med flotte nisser, og spandene synger julesange og julebeskeder, når de modtager affald.

- Projektet har også lavet større events for at fange borgernes opmærksomhed. Indvielsen af de nye intelligente skraldespande blev fejret med skraldeoptog og uddeling af affaldskit på Rådhuset, og projektet har to år i træk takket borgerne med gratis kage og kaffe, fordi de er blevet bedre til at ramme skraldespandene.
- Udover synlighed med iøjnefaldende affaldstiltag, kampagner og events har projektet formået at skabe massiv opmærksomhed i medierne. Både nationalt, regionalt og i de lokale medier.
- At projektet også er synligt udenfor kommunegrænsen viser stigningen af henvendelser fra andre kommuner, studerende og virksomheder. I november 2018 havde projektet blandt andet besøg af ansatte fra Kolding og Fredericia kommuner, der ville høre om projektets resultater og erfaringer.

Målpunkt: Flere frivillige

- Frivillige fra affaldsgruppen, Hold Randers Ren, har igennem en årrække været aktive med at samle henkastet affald på gader og stræder i Randers Kommune. Gruppen har været med til skabe debat om emnet i lokale medier, ligesom gruppen var i dialog med kommunen om problemerne med affald.
- Ren Randers har derfor arbejdet sammen med Hold Randers Ren gennem de seneste tre år. Samarbejdet har bestået af fælles møder og megen mailkorrespondance.
- Udover frivilligruppen Ren Randers dukkede der i sommeren 2018 en nystartet gruppe af unge frivillige op, der indsamler affald i parkerne i Randers. Den gruppe har projektet også kontakt til.
- Ren Randers støtter frivilligrupperne med affaldskit, veste og indsamling af affaldsposer. Ved henvendelse fra frivillige, der ønsker at samle affald sammen med andre frivillige, formidler projektet kontakten til frivilligrupperne.
- Projekt Ren Randers og de frivillige samarbejder også om at gøre de frivilliges arbejde synligt blandt borgere via medierne. Derfor kørte Ren Randers en synlighedskampagne med forskellige frivillige på alle digitale by-portaler med sloganet "Hjælp Jacob med at holde Randers ren" eller "Hjælp Pia med at holde Randers ren." Desuden er de frivillige blevet brugt til at klippe snore over ved indvielsen af de intelligente skraldespande og som reklamesøjler ved den nationale affaldsindsamlingsdag, som Danmarks Naturfredningsforening afholder en søndag hvert år i april måned.

Målpunkt: Inddragelse af skoleklasser

Eftersom det er projektets mål, at Randers skal være en ren og attraktiv kommune skal projektet også nå ud til de yngste borgere.

- Projektet samarbejder med Affald og en række børnehaver i Randes kommune om et pilotprojekt, hvor børn leger gode affaldsvaner ind i børnehavealderen. Børnene er ude at samle affald i naturen sammen med pædagogerne, og efterfølgende leger børnene lege, hvor de lærer at sortere affaldet.
- Udover samarbejdet med børnehaverne er Ren Randers, Læringscenter Randers og Affald i gang med et samarbejde med Munkholmskolen. Projektets mål er få elever og forældre til at minimere forbruget af sølvpapir. Eleverne smider sølvpapiret i skolegården, og det tager meget lang tid om at blive nedbrudt. De fleste elevers madpakker er indpakket i sølvpapir. Det er meget energitungt at fremstille. Eftersom eleverne er godt i gang med at affaldssortere og lære om affald og ressourcer, er skolen klar til en kampagne for at minimere forbruget. Projektet har lavet en folder om sølvpapir, hvor elever, forældre og ansatte skal inddrages i det videre forløb.

Målpunkt: Større samarbejde på tværs af forvaltninger

Projektgruppen og styregruppen består af medlemmer på tværs af forvaltninger. Det har bidraget til større tværgående samarbejde, og givet projektet større synlighed.

- Det har været en styrke, at medlemmerne i projektgruppen består af forskellige faggrupper. Det har været en medvirkende årsag til, at projektet har udviklet nye løsninger og kunne handle effektivt og professionelt eksempelvis ved implementering af de intelligente skraldespande. Samtidig bidrager tværfagligheden til at sprede kendskabet til projektet i de forskellige afdelinger og forvaltninger.
- Den tværkommunale styregruppe har også bidraget til projektets succes. Møderne i styregruppen har været systematiske og handlingsorienterede. Styregruppen har desuden vist kommunikationsprojektet stor tillid og bakket op om projektets mange tiltag og kampagner.

Økonomiske gevinster

Projektet har identificeret følgende økonomiske gevinster.

- Intelligente skraldespande frigør et mandeår til at varetage andre væsentlige driftsopgaver
- Flere frivillige bidrager til at indsamle affald (som dermed ikke er en kommunal indsamlingsopgave)
- Ved fælles indsamlingsbegivenheder samles affald på aftalte steder, hvor opsamling er mere effektiv.

Ikke –økonomiske gevinster:

- Det opleves af borgerne som en serviceforbedring, at det er nemmere at komme af med tyggegummi, skodder og skrald, ligesom det ikke længere opleves som om, at affald flyder rundt i gaderne.

Produkt/leverancer

Projekt Ren Randers har leveret en række fysiske og ikke fysiske produkter:

- Skabt massiv medieomtale nationalt, regionalt og lokalt, der fortæller, at Randers er en kommune, der går forrest, når det gælder om at komme problemet med henkastet affald til livs.
- Ændret på borgerens holdning og adfærd til affald.
- Har sat fokus på mennesket bag den daglige oprydning af Randers Kommune via kommunikationskampagner med driftsfolk og frivillige.
- Øget samarbejde mellem forvaltninger.
- Øget samarbejde med skoler, uddannelsesinstitutioner, forretningsdrivende og frivilligrupper.
- Skabt interesse for projektet fra andre kommuner og uddannelsesinstitutioner i Danmark.
- Skabt interesse for Randers som en Smart City, der løser affaldsproblemer med smarte løsninger.

Projekt Ren Randers har leveret følgende fysiske tiltag

- Opsigtsvækkende kampagner og events.
- Etablering af 30 intelligente skraldespande.
- Skodhoteller.
- Tavle, bokse og cylinder til opsamling af tyggegummi.
- Løjnefaldende cigaretliggende askebægre.
- Pantholdere på affaldsspande.
- Oplæg om projektet for andre kommuner.

Økonomi/ Ressourcer

Projektet er finansieret af henholdsvis Veje og Trafik, Affald og Kultur og Fritidsforvaltningen i Randers Kommune. Veje og Trafik betaler to tredjedele af udgifterne, mens Affald og Kultur og Fritid betaler resten.

- I opstartsåret 2016 brugte projektet 404.000 kroner. I 2017 blev der betalt udgifter på 270.000 kroner, og budgettet i indeværende år er på 300.000 kroner. Pengene bruges til

afvikling af kampagner og events, annoncering, projektmateriale, betaling af undersøgelser lavet af Epinion og Hold Danmark Ren samt driftskørsel og opsætning af nye affalds- og kampagnetiltag.

Personaletimer

- Opstartsåret 2016 krævede mange personaletimer til møder til udvikling af projektet samt til afvikling og kommunikation af events og kampagner. Projektleder arbejdede det første år cirka 20 timer om ugen med projektopgaver. Det tal faldt til cirka 15 timer om ugen i 2017. Medlemmerne i projektgruppen brugte også en del timer til møder og afvikling af kampagner og events. Nogle mere end andre. Som et eksempel brugte Ulrik Benzon fra Driftsafdelingen 22 timer i 2016 udelukkende til møder i forbindelse med projektet. I 2017 brugte han 27 timer til afvikling af møder og events.

Tids- og aktivitetsplan

Projekt Ren Randers udarbejder hvert år en aktivitetsplan. De årlige aktivitetsplaner er nøje afstemt med projektets overordnede mål. Aktivitetsplanerne bliver hvert år fremlagt for styregruppen til godkendelse med et medfølgende budget. Ved årets afslutning evaluerer styregruppen aktivitetsplaner og regnskab. Se vedhæftede aktivitetsplaner for årene 2016-2017 og 2018.

Håndtering af risici

Der er opstået følgende risici i projektforsløbet.

- Ved projektstart lavede projektgruppen en opsigtsvækkende event. Projektet lod affaldet ligge i Randers midtby i forbindelse med kortlægningen af det henkastede affald i Randers. Eventen fik positiv medieopmærksomhed, der nåede hele Danmark rundt. Efter et par dage vendte stemningen, da nogle restauratører i Storegade var vrede over, at affaldet hobedes sig op. De vrede restauratører henvendte sig til medierne. Det kunne have endt i en shitstorm, men sluttede positivt, da leder af styregruppen, Rune Asmussen, på direkte TV med humor og gode argumenter fik vendt stemningen til projektets fordel.
- Samarbejde med frivillige affaldsindsamlere
Nogle af de frivillige har været aktive i flere år. De har fået meget anerkendelse og ros for deres engagement i medierne via projektet. De kan derfor nogle gange have svært ved at acceptere, at andre og yngre kræfter også får anerkendelse og opmærksomhed. Det kan være en svær balancegang at dele sol og vind lige, så alle frivillige får samme opmærksomhed og anerkendelse.

Implementering/status og fremtidig drift

Projekt Ren Randers har gennem tre år rullet alle beskrevne aktiviteter i handleplanerne ud. Projektet har stadig to projekter kørende, der ikke er afsluttede.

- En sølvpapirkampagne på Munkholmskolen, ligesom en dialog med Cityforeningen om graffiti og samarbejde om forskønnelses af Randers City endnu ikke er afsluttet.

Fremtidig drift og kompetenceløft

- Projekt Ren Randers er drevet af en gruppe engagerede ansatte fra forskellige afdelinger i Randers Kommune. Udover et stort fagligt engagement drives projektet også af god kemi iblandet masser af humor. Projektet har fremadrettet brug for inspirationsture som eksempelvis projektets ture til Helsingør Kommune og Roskilde Festivalen. Begge ture gav masser af faglig viden og inspiration, og tømrede gruppen yderligere sammen. Hvis projektet skal fortsætte som hidtil, er det nødvendigt, at af der gives det nødvendige antal timer til medlemmerne af den tværfaglige gruppe samt til projektleder.

Læring/interessentinddragelse

Projektet har opnået følgende erfaringer med læring og samarbejde med interessenter

- At arbejde tværfagligt giver en særlig dynamik i projektgruppen. Det får medlemmerne til at tænke mere kreativt på tværs af faggrænser og forvaltninger, ikke mindst til gavn for borgerne.
- Projektet har samarbejdet med mange forskellige interessenter om udvikling af kampagner og nye affaldstiltag. Eksempelvis, frivillige affaldsindsamlere, Designhøjskolen, Produktionsskolen, VIA University, Erhvervsskolen Dania, Netto, Hold Danmark Ren, virksomheden G.9 og flere danske kommuner. Samarbejdet har været inspirerende og udviklende. Det kan fortsætte og udvides til endnu flere interessentgrupper.